

Põhikooli vene keele ja kirjanduse lõpueksam

Eristuskiri

Sisukord

1. Eksami eesmärgid. Eksami vorm	
1.1. Eksami eesmärgid	2
1.2. Eksami vorm	2
2. Eksami sihtrühm ja oodatavad õpitulemused	2
2.1. Eksami sihtrühm	2
2.2. Põhikoolilõpetajate vene keele eksami oodatavad õpitulemused	2
2.2.1. Lugemine	2
2.2.2. Kirjutamine	2
3. Eksami väljatöötamine ja korraldamine	
3.1. Eksami väljatöötamine ja korraldamine	2
3.2. Eksami läbiviimise aeg	3
3.3. Hariduslikud erivajadused	3
3.4. Eksamilt kõrvaldamine	3
3.5. Korduseksam	3
3.6. Abimaterjalid	
4. Eksami ülesehitus. Vormistamine. Eksamitöö täitmise kord	
4.1. Eksamitöö ülesehitus	3
4.2. Eksamitöö vormistamine	4
4.3. Eksamitöö täitmise kord ja aja jaotamine	4
5. Kontrollitavad oskused. Küsimuste ja ülesannete tüübid.	
5.1. I osa. Lugemine. Töö tekstiga	4
5.2. II osa. Lühikirjand	6
5.3. III osa. Keeleülesanded	7
5.3.1. Avatud vastusega ülesanne lühikese vaba vastusega	8
5.3.2. Laiendatud avatud vastusega ülesanne	8
5.3.3. Valikvastustega ülesanne	8
5.3.4. Seoste leidmise ülesanded	9
5.3.5. Ülesannete jaotumine aine „Vene keel“ peamiste alateemade kaupa	10
6. Töö erinevate osade ja terviku hindamissüsteem	
6.1. Eksamitöö hindamise järjekord	12
6.2. Hindamisjuhend	12
6.2.1. Eksamitöö II osa hindamine	12
6.2.2. Eksamitöö II osa hindamine	13
6.2.3. Eksamitöö III osa hindamine	14
6.3. Diferentseeritud hindamine	14
7. Eksamitöö näidis	15
8. Soovitused eksamiks valmistumiseks	22

1. Vene keele lõpueksami eesmärgid. Eksami vorm

1.1. Eksami läbiviimise eesmärgid

Alus: Haridus- ja teadusministri 17.09.2010. aasta määrus nr. 59 §7.

Vene keele lõpueksamil, mis kontrollib riiklikus õppekavas ettenähtud ning individuaalse õppekava peamisi ja üldiseid teadmisi, on järgmised eesmärgid:

- 1) saada õpetamise ja aine omandamise tulemuslikkuse kohta tagasisidet;
- 2) suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 3) langetada otsus kooli lõpetamise kohta.

1.2. Eksami vorm

Vene keele lõpueksam sooritatakse kirjalikult.

2. Eksami sihtrühm ja oodatavad õpitulemused

2.1. Eksami sihtrühm

Eksami sihtrühmaks on põhikooli 9. klassi õpilased.

2.2. Põhikoolilõpetajate vene keele õpitulemused

Vene keele ja kirjanduse eksam kontrollib õpitulemusi, mis on ettenähtud Vene keele ja kirjanduse põhikooli riiklikus õppekavas.

2.2.1. Lugemine

Põhikoolilõpetaja:

- 1) loeb ja analüüsib erinevaid tekste;
- 2) eristab lugemisel fakte ja arvamusi, peamist ning teisejärgulist informatsiooni;
- 3) loeb keerulisi tabeleid, diagramme, skeeme, tingimärke ja kasutab neid oma teksti ettevalmistamisel;
- 4) kogub informatsiooni erinevatest kirjalikest allikatest.

2.2.2. Kirjutamine

Põhikoolilõpetaja suudab:

- 1) korrektselt koostada ja vormistada erinevat tüüpi tekste, kasutades keelevahendite rikkust ja järgides keelenorme;
- 2) vormistada probleemi kirjalikult, avaldada oma arvamust ja argumenteerida seda, teha järeldusi;
- 3) kirjutada arutlevat, kirjeldavat ja jutustavat kirjandit;
- 4) kirjutada uurimustööd, teateteksti;
- 5) kirjutada referaati, avaldust, iseloomustust;
- 6) oma tekstide kirjutamisel hinnata kriitiliselt sarnaseid internetis leiduvaid tekste;
- 7) kirjutada sõnu grammatiliselt õigesti ja kasutada õigeid kirjavahemärke;
- 8) teksti toimetada.

3. Eksami väljatöötamine ja korraldamine

3.1. Eksami väljatöötamine ja korraldamine

SA INNOVE töötab välja kõik vajalikud eksamimaterjalid. Selleks luuakse vene keele ja kirjanduse lõpueksami ettevalmistuskomisjon. Komisjon paneb eksami kokku heakskiidetud ülesannetest ja töötab välja hindamisjuhendi.

Eksami korraldab kooli eksamikomisjon vastavalt SA INNOVE väljatöötatud eksami läbiviimise ja korraldamise juhendile. Kooli eksamikomisjonis peab olema vähemalt kolm liiget: komisjoni esimees/naine ja kaks vene keele õpetajat.

3.2. Eksami läbiviimise aeg

Eksam toimub igal aastal juunikuus. Kuupäev pannakse paika teadus- ja haridusministri käskkirjaga.

Eksami algusaeg — 10.00.

Eksami kestvus — 180 minutit.

Eksamikomisjoni esimees/naine märgib tahvlile täpse eksami algus- ja lõpuaja. Eksamisooritajad lõpetavad töö ettenähtud ajaks.

Eksam toimub ilma vaheajata.

3.3. Hariduslikud erivajadused

Alus: Haridus- ja teadusministri määrus nr. 59 § 16 p. 11-13

Hariduslike erivajadustega õpilaste vajalikud tingimused kooskõlastab kool SA INNOVE-ga.

<http://www.innove.ee/et/yldharidus/pohikooli-lopueksamid/koolidele-lopueksamitest/LE-eritingimustel-eksamineerimine>

3.4. Eksamilt eemaldamine

Õpilane, kes rikub ettenähtud eksami korda (spikrite, elektrooniliste sideseadmete kasutamine jne), eemaldatakse eksamilt. Tema tööd ei hinnata. Protokolli tehakse vastav märge.

3.5. Korduseksam

Kui õpilane ei sooritanud eksamit (sai vähem kui 45% punktidest või ta eemaldati eksamilt), on ta kohustatud sooritama korduseksami koolidirektori määratud ajal (mitte hiljem kui jooksva kooliaasta 25. augustil).

3.6. Abimaterjalid

Eksamil on keelatud kasutada abimaterjale.

4. Eksami ülesehitus. Vormistamine. Eksamitöö täitmise kord

4.1. Eksamitöö ülesehitus

Töö koosneb kolmest osast:

- 1) lugemine, töö teksti(de)ga;
- 2) lühikirjand;
- 3) keeleülesanded.

Eksamisooritaja on kohustatud täitma eksamitöö kõigi kolme osa ülesanded.

Iga osa kirjeldus (ülesannete tüübid, punktide arv ja ülesande täitmise aeg) on esitatud tabelis nr. 1.

Tabel 1. Eksamitöö ülesehitus

Osa	Ülesanne	Punktid	Aeg
I Lugemine. Töö teksti(de)ga (maht kuni 600 sõna)	* Ülesanded ja küsimused, mis on seotud eksamitöö teksti(de) sisuga; * ülesanded ja küsimused, mis on seotud teksti(de) ülesehituse eripärade ja stiiliga;	30	60 minutit

	* ülesanded ja küsimused, mis on seotud teksti(de)s erinevate kujundlikkust väljendavate keeleliste vahendite väljatoomisega; * üldistava iseloomuga ülesanded ja küsimused; * küsimused, mis nõuavad oma seisukoha avaldamist; * loomingulised küsimused.		
II Kirjutamine	Lühikirjand (180-200 sõna).	40	90 minutit
III. Keeleülesanded	Foneetika, õigehäälduse, õigekirja, sõnavara, fraseoloogia, sõnamoodustuse, vormiõpetuse, lauseõpetuse ja kirjavahemärkide kasutamise ülesanded.	30	30 minutit
		Kokku: 100	Kokku: 180 minutit

4.2. Eksamitöö vormistamine

- Eksamisooritaja alustab eksamitööd tiitellehe täitmisest.
- Eksamitöö peab olema kirjutatud korralikult, loetava käekirjaga.
- Eksamil võib kasutada sinist/musta pasta- või tindipliatsit. Keelatud on kasutada korrektuurvahendeid.

4.3. Eksamitöö täitmise kord ja aja jaotamine

Eksamitöö ülesandeid võib täita vabaltvalitud järjekorras, kuid tuleks arvestada ajaga, mis on iga eksamitöö osa täitmiseks ettenähtud.

5. Kontrollitavad oskused. Küsimuste ja ülesannete tüübid.

5.1. I osa. Töö tekstiga

Eksamitöö I osa kontrollib, kas õpilane on omandanud järgmised põhimõisted:

- 1) tekst;
- 2) pealkiri;
- 3) teksti ülesehitus;
- 4) mikroteema, lõik, taandrida;
- 5) ahel- ja paralleelne seos;
- 6) teksti tüübid: kirjeldus, jutustus, arutlus;
- 7) stiil: kõne-, ametlik, teaduslik, ajakirjanduslik, ilukirjanduslik stiil;
- 8) kujundlikust väljendavad vahendid: epiteet, metafoor, isikustamine, võrdlus.

Eksamitöö I osa väljatöötamisel arvestatakse tabelis nr. 2 loetletud oskusi.

Tabel 2. I osas kontrollitavate oskuste loetelu

Eksamitöö esimeses osas kontrollitakse järgmisi oskusi	
1.	oskust mõista loetud teksti, anda täisvastuseid küsimustele, mis on seotud loetud teksti sisu mõistmisega
2.	oskust määrata loetud teksti teema, mikroteemad ja peamine idee
3.	oskust pealkirjastada tekst või teksti osad
5.	oskust mõista ja kommenteerida autori seisukohta
6.	oskust väljendada loetu kohta arvamust ja seda argumenteerida
7.	oskust esitada oma isiklikke mõtteid, interpreteerida loetud teksti informatsiooni
10.	oskust määrata sõna/fraseologismi tähendust
11.	oskust määrata sõna stiilivarjundit
12.	oskust leida samatüvelisi sõnu
13.	oskust määrata sõna otsene ja ülekantud tähendus
14.	oskust leida sünonüüme ja antonüüme
15.	oskust leida loetud tekstis epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi
16.	oskust määrata lausete tekstis sidumise viise ja vahendeid
17.	oskust määrata loetud teksti stiili ja tüüpi
18.	oskust kasutada kirjalikus tekstis erinevaid keelelisi ja grammatilisi elemente
19.	oskust kirjutada kooskõlas vene kirjakeele õigekirja, grammatika, kirjavahemärkide tarvitamise normidega.

Tekstiga seotud küsimuste ja ülesannete tüübid on ära toodud tabelis nr. 3.

Tabel 3. I osa tekstiga töö küsimused ja ülesanded

I tüüp		II tüüp		III tüüp	
Teksti sisuga seotud küsimused ja ülesanded	Punktid	Teksti ülesehituse ja mõtte analüüsiga seotud küsimused ja ülesanded	Punktid	Keelevahendite analüüsiga seotud küsimused ja ülesanded	Punktid
1) küsimused ja ülesanded, mis on suunatud teksti	5 – 21	1) küsimused ja ülesanded, mis on seotud oskusega määrata teksti(de)	1 – 2	1) küsimused ja ülesanded, mis on seotud sõna otsese ja ülekantud	1 – 3

sisu mõistmisele		teemat ja peamist ideed		tähenduse määramisega	
2) üldistamisega seotud küsimused	4 – 6	2) küsimused ja ülesanded, mis on seotud teksti mikroteema määramisega	1– 1,5	2) küsimused ja ülesanded, mis on seotud sünonüümide ja antonüümide leidmisega	1– 3
3) küsimused ja ülesanded, mis on suunatud oma arvamuse väljendamisega ja selle põhjendamisega	1– 3	3) küsimused ja ülesanded, mis on seotud oskusega teksti/tekste pealkirjastada või valida sobiv pealkiri pakutud variantide hulgast	1 – 3	3) küsimused ja ülesanded, mis on seotud sõnade ja püsivate väljendite tähenduse seletamisega	1 – 3
4) loomingulised küsimused	3	4) küsimused ja ülesanded, mis on seotud oskusega määrata viisid ja vahendid lausete sidumiseks tekstis	1–1,5	4) küsimused ja ülesanded, mis on seotud sõna stiilivarjundi määramisega	1–2
		5) küsimused ja ülesanded, mis on seotud oskusega määrata teksti tüüp ja stiil	1–2	5) küsimused ja ülesanded, mis on seotud oskusega eristada epiteete, metafoore, isikustamist ja võrdlust	1–3

5.2. II osa. Lühikirjand

II osa sisaldab avatud tüüpi laiendatud vastust – kirjandit.

Õpilane koostab iseseisvalt etteantud teemal teksti. Kirjandi teemad on seotud Riikliku õppekavaga ja inimese elu erinevate valdkondadega:

- kirjandus ja kunstiliigid;
- eetika, moraal, haridus ja edasised õppimisvõimalused;
- elukutse valik ja töötamine;
- religioon, inimestevahelised suhted;
- ühiskondlikud suhted;
- sotsiaalsed probleemid, tegeliku elu peegeldumine meedias;
- eneseteostus, inimese tervis ja tervislik elukeskkond.

Pealkiri võib olla:

- 1) liht- või liitsõnaühend (näiteks: „Minu truu sõber“);
- 2) jutustavad laused (näiteks: „Kui mul oleks ajamasin“);
- 3) küsilause (näiteks: „Kas arvuti aitab õppida?“).

Kooskõlas Riikliku õppekava nõudmistega kirjutab õpilane kirjandi kas jutustavas või kirjeldavas vormis. Õppekava võimaldab lühikirjandi kirjutamist ka lüürilise või filosoofilise mõtisklusena.

Eksami II osas kontrollitakse oskusi, mis on loetletud tabelis nr. 4.

Tabel 4. II osas kontrollitavate oskuste loetelu

Eksamitöö teises osas kontrollitakse järgmisi oskusi	
1.	luua seostatud, lõpetatud teksti
2.	väljendada oma mõtteid loetust, kuuldust, nähtust ja neid põhjendada
3.	esitada oma mõtteid loogiliselt
4.	kasutada tekstis erinevaid keelelisi ja grammatilisi elemente
5.	kirjutada teksti kooskõlas vene kirjakeele õigekirja, grammatika ja kirjavahemärkide tarvitamise reeglitega
6.	toimetada teksti.

5.3. III osa. Keeleülesanded

Eksami III osa sisaldab keeleülesandeid (Tabel 5):

- 1) avatud vastusega ülesanded (arv: 1–3);
- 2) valikvastustega ülesanded
 - tuleb valida üks õige vastus 4 variandi hulgast (arv: 1– 4),
 - tuleb valida kaks õiget vastust 4 variandi hulgast (arv: 1 – 3);
- 3) seoste leidmise ülesanded (arv: 2–3).

Tabel 5. Tekstiülesannete tüübid

Tekstiülesannete tüübid		
Avatud tüüpi	Valikvastustega	Seoste leidmine

5.3.1. Avatud vastusega ülesanne lühikese vaba vastusega.

Õpilane kirjutab vastuseks sõna, sõnaühendi, arvu, tingmargi.

Ülesanne 1. Kirjutage arvud sõnadega.

1. Чудское озеро занимает площадь более (2 600)_____ квадратных километров.
2. Наибольшая глубина достигает (12) _____ метров.
4. На озере обитает около (100) _____ пар белых аистов.

Ülesanne 2. Täiendage järgmisi väiteid.

1. Группа предложений, связанных в единое целое темой и основной мыслью,

называется _____ .

2. Различают пять стилей литературного языка: разговорный, официально -деловой, научный, художественный, _____.

2. Основные типы речи – это описание, повествование, _____.

5.3.2. Laiendatud avatud vastusega ülesanne.

Õpilane vastab ühe või mitme lausega.

Ülesanne.

Что такое спряжение?

5.3.3. Valikvastustega ülesanne.

Valikvastustega ülesannete puhul valib õpilane vastusevariandi(d):

Ülesanne 1. Tähistage märgiga √ sõna, kus on neli häälikut.

шьёшь	√
лён	
поют	
ядро	

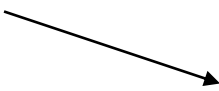
Ülesanne 2. Tähistage märgiga √, millistes sõnades ei ole kaashäälikut [Й].

бульон	
самолёт	√
вьёт	
несёт	√

5.3.4. Seoste leidmise ülesanded.

Seoste leidmise ülesannetes peab õpilane leidma ühe tulba elemendi seose teise tulba elemendiga.

Ülesanne 1. Ühendage nooltega mõisted ja seletused.

Спряжение –		точная передача чужих слов.
Склонение –		изменение глаголов по лицам и числам.
Прямая речь –		изменение существительных по падежам.

Ülesanne 2. Mida uuritakse antud valdkonnas?

- а) произношение слов;
- б) значение слов;
- в) звуки речи;
- г) словосочетание и предложение;
- д) части речи.

Раздел русского языка
*Фонетика
1. Орфоэпия
2. Морфология
3. Лексика
4. Синтаксис

Ответы:

*в; 1 ____; 2 ____; 3 ____; 4 ____

Ülesanne 3. Märkige parempoolsesse sulgu skeemi number, mis vastab antud lausele.

1. Когда у человечества возникла необходимость что-то записать, тогда появились особые составы для письма. (.....)
3. Первые чернила люди делали просто: они смешивали сажу с чем-нибудь клейким. (.....)
3. В Египте для этих целей золу от сжигания папируса соединяли с соком акации и вишни. (.....)
4. У китайских монахов была другая традиция, и для написания иероглифов они использовали тушь. (.....)

Ответы:

1. [0 и 0] . 2. [], и [] . 3. [], () . 4. (), [] . 5. [] : [] .

Ülesanne 4. Ühendage omavahel mõisted ja seletused.

1. Спряжение	А. Точная передача чужих слов
2. Склонение	Б. Изменение глаголов по лицам и числам
3. Прямая речь	В. Изменение существительных по падежам

5.3.5. Ülesannete jaotumine aine „Vene keel“ peamiste alateemade kaupa

Ülesannete jaotumine aine „Vene keel“ peamiste alateemade kaupa ja III osas kontrollitavad teadmised on esitatud tabelis nr. 6.

Tabel 6. Ülesannete jaotumine aine „Vene keel“ peamiste alateemade kaupa ja III osas kontrollitavad teadmised

Alateemad	Ülesannete arv	Punktid	III osas kontrollitavad sisuelemendid

Foneetika. Graafika Õigehääldus Keele- kultuur	1-3	1-6	Häälikud (täishäälikud — rõhulised ja rõhutud; kaashäälikud — tugevad ja pehmed; helilised ja helitud) ja tähed. Silp. Tähestik. Rõhk. Õigehäälduse normid.
Morfeemid. Sõnamoo- dustus	1-3	1,5-4	Morfeemid (eesliide, tüvi, sufiks, lõpp). Peamise sõnamoodustusviisid (eesliiteline, sufiksaalne, eesliiteline-sufiksaalne). Sõna analüüs sõnamoodustuse seisukohast.
Sõnavara ja fraseoloogia Keele- kultuur	2-4	2- 6	Sõna tähendus. Samatüvelised sõnad. Homonüümid, sünonüümid, antonüümid, paronüümid. Leksikaalsed normid.
Grammatika Morfoloogia Keele- kultuur	3-7	4-10	Iseseisvad sõnaliigid: • nimisõna: üldine iseloomustus; üldnimed ja pärisnimed; elusat ja elutut märkivad nimisõnad; grammatiline sugu; arv; kääne; käänamine; erinevalt käänduvad nimisõnad; käändumatud nimisõnad; • omadussõna: üldine iseloomustus; pikad ja lühikesed omadussõnad; omadussõnade käänamine; omadussõnade võrded; liitomadussõnad; • arvsõna: üldine iseloomustus; lihtarvsõnad, liitarvsõnad; põhiarvsõnad, järgarvsõnad; • asesõna: üldine iseloomustus; asesõnade liigid ja nende eripärad; • tegusõna: üldine iseloomustus; infinitiiv; enesekohased tegusõnad; tegusõna aspekt; kõneviis; aeg, isik ja arv; pööramine; erinevalt pöörduvad tegusõnad, isikuta tegusõnad; • kesksõna: üldine iseloomustus; aktiivsed ja passiivsed kesksõnad, kesksõnade sufiksid; • gerundium: üldine iseloomustus; gerundiumi sufiksid; • määrsõna: üldine iseloomustus; võrded; määrsõnade moodustamine eesliidete ja sufiksiste abiga. Abisõnad: • eessõna: tuletuslikud ja mittetuletuslikud eessõnad; • sidesõna: rinnastavad ja alistavad sidesõnad; • rõhumäärsõna; • hüüdsõna. Sõna morfoloogiline analüüs. Morfoloogilised normid.

Grammatika Süntaks Keele- kultuur	3-7	5-10	Fraas: põhisõna ja laiend; alistasuseoste liigid: ühildumine, rektsioon, külgnemine. Lause kui mõtte väljendamine peamine ühik. Grammatiline baas. Aluse ja öeldise väljendusvõimalused. Öeldise liigid (lihtöeldis, liitöeldis, öeldistäide). Lihtlause. Laiendatud ja laiendamata lihtlause. Lauseliigid vastavalt öeldu eesmärgile: jutustavad, küsilaused, käsklaused. Lauseliigid vastavalt emotsionaalsele varjundile: hüüdlause, mittehüüdlause. Teisejärgulised lauseliikmed: täiend (s.h. lisand), sihitis, määrus. Kahe- ja üheliikmeline lause: nimetav, isikuline lause, umbisikuline lause, isikuta lause. Samalaadsete lauseliikmetega laused, kesksõnaliste ja gerundiivtarindite ning kiilsõnadega laused. Liitlause: rind- ja põimlause ning sidesõnata lause. Süntaktilised normid.
Õigekiri	1-3	3-8	Suur- ja väiketähe kasutusreeglid; <i>Б</i> ja <i>Ь</i> kasutamine; sõna tüvedes kontrollitavate ja kontrollimatute täis- ning kaashäälikute õigekiri; eesliidete õigekiri; sufiksiste ja lõppude õigekiri iseseisvates sõnaliikides; tegu-, nimi-, omadus-, arv-, määr-, asesõnade; kesksõnade, gerundiivi, ees-, side- ja rõhumäärsõnade õigekiri.
Kirjavahe- märgid	1-3	3-8	Kirjavahemärgid lause lõpus; mõttekriips lauseliikmete vahel; kirjavahemärgid samalaadsete lauseliikmetega lausetes, kõrvalliikmetega lausetes; kirjavahemärgid lauseliikmetega grammatiliselt mitteseotud sõnade puhul; kirjavahemärgid liitlausetes, rindlausetes, sidesõnadeta lausetes; otsekõne kirjavahemärgid.

Eksamitöö III osas kontrollitakse tabelis nr. 7 loetletud oskusi.

Tabel 7. III osas kontrollitavate oskuste loetelu

	Eksamitöö kolmandas osas kontrollitakse järgmisi oskusi
1.	sõna häälikulise analüüsi teostamine
2.	vene kirjakeele peamiste õigehääliduse normide järgimine
3.	vene kirjakeele peamiste leksikaalsete normide järgimine
4.	peamiste sõnamoodustusviiside määramine

5.	selgitada seost sõna tähenduse, morfoloogilise ülesehituse ja kirja pildi vahel
6.	teostada sõna morfeemipõhist analüüsi
7.	teostada sõna ortograafilist analüüsi
8.	teostada sõna morfoloogilist analüüsi
9.	vene kirjakeele peamiste morfoloogiliste reeglite järgmine
10.	määrata sõna kuulumist konkreetse sõnaliiki vastavalt sõna grammatilistele tunnustele
11.	teostada sõnaühendite ja lausete süntaktilist analüüsi
12.	määrata lause kuulumist vastavasse süntaktilisse mudelisse, sõltuvalt selle mõttest, intonatsioonist ja grammatilistest tunnustest
13.	vene kirjakeele peamiste süntaktiliste reeglite järgimine
14.	kasutada õigekirjas teadmisi häälikuõpetusest, sõnavarast, morfeemidest, sõnamoodustusest, vormiõpetusest ja lauseõpetusest

6. Töö erinevate osade ja terviku hindamissüsteem

6.1. Eksamitöö hindamise järjekord

Tööd kontrollib kooli eksamikomisjon vastavalt hindamisjuhendile, kus on kirjas ühtsed kriteeriumid. Regulaarselt logopeedi juures käivate lõpetajate töid hinnatakse diferentseeritult.

6.2. Hindamisjuhend

Eksamitöö maksimaalne punktisumma on 100, minimaalne — 0. Punktid jagunevad: I osa annab 30 punkti, II osa – 40 punkti, III osa – 30 punkti.

I ja III osa hinnatakse „võtme“ ning lühikirjandit – skaala järgi.

Punktisummade hindeline vastavus on järgmine:

100–90% hinne „5”;
89–75% hinne „4”;
74–50% hinne „3”;
49–20% hinne „2”;
19–0% hinne „1”.

6.2.1. Eksamitöö I osa hindamine

Maksimaalne punktisumma — 30.

I osa «Võti» sisaldab heakskiidetud vastusevariante.

I osa vastustes arvestatakse ortograafia-, punktuatsiooni- ja keelevigu. I osa ülesandeid hinnatakse skaalal 0-3 punkti:

3 punkti antakse iseseisvalt koostatud, tervikliku ja konkreetse, ortograafia-, punktuatsiooni- ja keelevigadeta vastuse eest;

2 punkti antakse

- 1) iseseisvalt koostatud, tervikliku ja konkreetse, ortograafia-, punktuatsiooni- ja keelevigadega vastuse eest (mitte üle kahe eritüüpi vea);
- 2) iseseisvalt koostatud, kuid pooliku, ortograafia-, punktuatsiooni- ja keelevigadega vastuse eest;

1 punkt antakse

- 1) pooliku vastuse eest;
- 2) ortograafiliste-, punktuatsiooni- ja keelevigadega vastuse eest (mitte üle nelja eritüüpi vea);

- 3) **0,5 punkti** antakse õige, ortograafiliste-, punktuatsiooni- ja keelevigadega vastuse eest (mitte üle viie eritüüpi vea);

0 punkti antakse

- 1) vale, ortograafia-, punktuatsiooni- ja keelevigadega vastuse eest;
- 2) õige, ortograafiliste-, punktuatsiooni- ja keelevigadega vastuse eest (üle viie eritüüpi vea).

6.2.2. Eksamitöö II osa hindamine

Maksimaalne punktisumma — 40.

Lühikirjandit hindavad kaks sõltumatut hindajat. Lõplik tulemus moodustub kahe hindaja punktide liitmisel ja kahega jagamisel.

Lühikirjandit hinnatakse rangelt hindamisskaala järgi. (vt. Tabel 8).

Tabel 8. Lühikirjandi hindamisskaala.

Sisu	Õigekiri ja kirjavahemärkide kasutamine	Sõnavara ja stiil	Teksti sidusus ja ülesehitus
20 punkti Kirjand vastab teemale, teemat on põhjalikult avatud.	10 punkti Kirjandis ei ole üle kahe vea.	5 punkti Kasutatud on mitmekesisest sõnavara ja süntaksit, puuduvad faktivead, on keelevigu (mitte rohkem, kui kaks).	5 punkti Tekst on sidus, lõpetatud, loogiline, kirjandi ülesehitus vastab üldistele reeglitele.
15 punkti Kirjand vastab teemale, teemat on piisavalt avatud.	8 punkti Kirjandis ei ole üle nelja vea.	4 punkti Kasutatud sõnavara ja süntaks pole piisavalt mitmekesised; esineb fakti- ja keelevigu (mitte üle nelja).	4 punkti Tegu on loogilise ja lõpetatud tekstiga; märgata on mõningast siduvuse puudumist; kirjandi ülesehitus vastab üldistele reeglitele.
10 punkti Kirjand vastab teemale, teemat on avatud pealiskaudselt.	6 punkti Kirjandis ei ole üle kuue vea.	3 punkti Kasutatud sõnavara ja süntaks on kohati üksluised, esineb fakti- ja keelevigu (mitte üle kuue vea).	3 punkti Tekst on lõpetatud, kuid kohati ebaloogiline. Märgata on siduvuse puudumist, esineb vigu kirjandi ülesehituses.
5 punkti Kirjandi sisu vastab teemale osaliselt.	3 punkti Kirjandis ei ole üle kümne vea.	2 punkti Kasutatud sõnavara ja süntaks on sageli üksluised, esineb fakti- ja keelevigu (mitte üle kaheksa vea).	2 punkti Tekst on lõpetatud, kuid kohati ebaloogiline. Märgata on siduvuse puudumist, formuleeringud on paiguti ebaselged; esineb vigu ülesehituses.

1 punkt Teema on avatud lihtsustatud vormis.	1 punkt Kirjandis on üle kümne vea.	1 punkt Sõnavara on vaene, süntaks üksluine, esineb fakti- ja keelevigu (üle kaheksa vea).	1 punkt Tekst pole sidus ega loogiline; kirjandi ülesehitus ei vasta nõuetele.
--	---	--	--

0 punkti	Kirjand ei vasta teemale või ei ole tegu sidusa tekstiga.
-----------------	---

Kui kahe hindaja antud punktisummade vahe ületab viit punkti, siis see viitab valele lähenemisele lühikirjandi hindamisel, mis kokkuvõttes annab vale lõpliku tulemuse. Sellisel juhul vaatab eksamitöö läbi eksamikomisjon ja otsustab, milline saab olema lühikirjandi lõplik punktisumma. Loomingulise, sisult huvitava lühikirjandi eest võib anda rohkem punkte, kui seda lubab vigade arv. Hinnatakse erinevate väljendusvahendite oskuslikku kasutamist.

6.2.3. Eksamitöö III osa hindamine

Maksimaalne punktisumma — 30.

Iga õige vastuse eest saab eksamisooritaja 0,5 - 1 punkti.

Ortograafiliste vigadega vastuse eest saab eksamisooritaja 0 punkti.

6.3. Diferentseeritud hindamine

Diferentseeritud hindamise korral grupeeritakse spetsiifilised (düsgraafilised) vead. Sama tüüpi spetsiifilised vead loetakse üheks veaks. Grammatilisi vigu, mis ei kuulu spetsiifiliste vigade hulka, hinnatakse üldkehtivate hindamisnormide järgi.

- Vigade liigid, mis kuuluvad diferentseeritud hindamise alla:
tähtede, silpide vahelejätmine (*тишина* – тишина, *катус* – кактус, *кродил* – крокодил);
- opositsioonilistele häälikutele vastavate kaashäälikute segiajamine ja asendamine
(*чука* – щука, *делка* – белка, *корка* – горка, *рюбзак* – рюкзак);
- erinevad häälikulis-sõnalised ja silbilised sõnade moonutamised:
sõna kirjutamise pooleli jätmine, tähtede vahelejätmine, üleliigsed tähed, tähtede ümbertõstmine (*оно* – окно, *покры* – покрыл, *декабрь* – декабрь, *сонавями* – сыновьями);
- vead, mis on seotud keeleanalüüsi teostamata jätmisega:
1) sõnade kokkukirjutamine (*мыпошли* – мы пошли, *виситнастне* – висит на стене),
2) meelevaldne sõnade lahkukirjutamine (*со ткрытим* – с открытым, *те лефон* – телефон);
- vale kaashäälikute pehmuse ja kõvaduse märkimine (*песня* – песня, *менше* – меньше, *видель* – видел);
- j-ga tähtede segiajamine ja asendamine (*зелюный* – зелёный, *лёбит* – любит);
- täishäälikute kirjutamine pärast sisihäälikuid (*чясто* – часто, *щюка* – щука);
- eessõnade kokkukirjutamine nimisõnadega (*втеатре* – в театре);
- eesliite ja sõnatüve lahkukirjutamine (*про читать* – прочитать);
- oskamatus määrata lause piiri tekstis (... *редкие капли дождя. Падали на землю* – Редкие капли дождя падали на землю);
- lausete deformatsioon (*Камень белый в тает воде* – Белый камень тает в воде. *Грачи деревьях на вью гнезда* – Грачи выют гнезда на деревьях);

- vale sõnajärg lauses (*Жизнь друг без друга свою они не представляли* – Они не представляли свою жизнь друг без друга);
- vead käändevormi või ühilduva sõna vormi valimisel (ищет идеала – ищет идеал; ...*открытия, способных влиять на нашу жизнь* – ... открытия, способные влиять на нашу жизнь).

Püsiva õigekirjahäirega õppuri eksamitöö hindamisel tehakse lõpuprotokolli märke „Hinnatud diferentseeritult, düsgraafia“. Töö juurde lisatakse logopeedi tõend diagnoosiga.

7. Eksamitöö näidis

I osa. Lugemine. Töö tekstiga

Ülesanne 1.

Lugege tekst läbi. Vastake küsimustele ja täitke ülesanded.

Тайна Сент-Экзюпери

«Я родом из детства»

Антуан де Сент-Экзюпери был мужественным человеком. Между тем, внешне он походил на учителя или врача, а не на бесстрашного пилота. В детстве из-за высоко вздёрнутого носа ему дали забавное прозвище – Достань-ка Луну.

Среди предков Сент-Экзюпери были видные генералы и адмиралы. Но к тому времени, когда Антуан появился на свет (29 июня 1900 года), старинный дворянский род обеднел. Отец будущего писателя и лётчика, граф Жан де Сент-Экзюпери, занимал скромную должность страхового инспектора.

Детские годы оставили в душе Антуана неизгладимые впечатления. Даже в зрелом возрасте он всегда говорил: «Я родом из детства». Самые лучшие воспоминания Экзюпери связаны с матерью, которую он нежно и трогательно любил всю жизнь. В своём последнем письме незадолго до трагической гибели он писал: «Мне очень хорошо. Только грустно оттого, что я так давно вас не видел. И я тревожусь за вас, моя старенькая, любимая мамочка».

Доброволец авиационного полка

В юности Антуан мечтал стать военным моряком. Но, как это ни парадоксально, будущий писатель при поступлении в Военно-морское училище не смог написать сочинение. Потерпев неудачу на экзамене, он решил круто изменить жизнь и начал изучать архитектуру в Школе изящных искусств. Во время учёбы Экзюпери увлёкся авиацией и

записался добровольцем в авиационный полк. Это случилось в 1921 году, когда профессия лётчика была крайне опасной. В своих письмах Антуан старался успокоить мать: «Меня будут учить летать на чрезвычайно тихоходном самолёте. Клянусь, вам нечего беспокоиться».

Военная служба длилась недолго: в 1923 году из-за аварии и серьёзной травмы Экзюпери был вынужден демобилизоваться.

«Я нашёл своё призвание»

Через два года после аварии Сент-Экзюпери напечатал в журнале «Серебряный корабль» первый рассказ «Лётчик», который читатели приняли с восторгом. Но литературный успех не принёс Антуану утешения: он продолжал мечтать об авиации. Лишь в 1926 году Экзюпери поступил на службу в авиакомпанию, доставлявшую почту на северное побережье Африки. Полёты на этой опасной трассе сделали его не только надёжным пилотом, но и настоящим писателем. Лётчики, которых Экзюпери здесь встретил, стали героями его книг. В одном из писем к матери Антуан с радостью писал: «Мамочка, ваш сын очень счастлив. Я нашёл своё призвание».

В 1928 году в свет вышел первый роман писателя-пилота «Южный почтовый». Книга принесла Экзюпери славу. И это не удивительно: он с глубоким знанием дела, правдиво и талантливо рассказал о жизни французских лётчиков.

Похвалы не вскружили голову молодому автору. Да и некогда ему было любоваться собой: в Буэнос-Айресе уже ждала новая работа. Опасные ночные полёты над Андами и подвиги друзей вдохновили Экзюпери на создание нового романа «Ночной полёт». В этой книге ярко, захватывающе и правдиво повествуется о том, что видел и пережил писатель.

Авария в Ливийской пустыне

В 1935 году во время длительного перелёта из Парижа в Сайгон самолёт Экзюпери разбился в Ливийской пустыне, и то, что лётчик и его механик остались в живых, можно объяснить только чудом. Они могли бы погибнуть и от жажды, если бы не встретили кочевников-арабов. Именно в пустыне, когда надежда на спасение таяла с каждой минутой, зародился замысел мудрой сказки о Маленьком принце, в которой писатель-лётчик рассказал о самых простых истинах: нужно беречь тех, за кого ты в ответе, заботиться о том, кого любишь, и чувствовать себя от этого счастливым.

Серебряный браслет

«Я не могу оставаться в стороне», – сказал Сент-Экзюпери, когда началась вторая мировая война. Многие пытались убедить его в том, что как писатель и журналист он принесёт гораздо больше пользы. Но Экзюпери добился назначения в боевую часть.

Утром 31 июля 1944 года Экзюпери вылетел на фоторазведку. К полудню его ждали на базе. Время шло, а он не возвращался...

Долгие годы лётчика считали пропавшим без вести. Только в сентябре 1998 г. стало известно, что самолёт с бортовым номером майора Сент-Экзюпери был сбит и упал в Средиземное море – в сети к итальянским рыбакам попался почерневший серебряный браслет. На нём с трудом удалось прочесть имя французского писателя. Позже нашли и обломки самолёта.

(G. Tšernenko järgi)

Küsimused ja ülesanded

1. Что вы узнали о жизни Сент-Экзюпери? Заполните таблицу. 4 балла

1) годы жизни	
2) происхождение	
3) профессиональная деятельность	
4) воинское звание	

2. Почему Сент-Экзюпери не стал военным моряком? 1 балл

3. Докажите, что писатель с большой теплотой относился к своей маме. 3 балла

4. Почему Экзюпери в одном из писем написал маме, что он очень счастлив? 3 балла

5. Какая книга принесла писателю славу? Когда она вышла в свет? 2 балла

6. Что привлекало читателей в книгах Сент-Экзюпери? 2 балла

7. Как вы думаете, почему книга «Маленький принц», написанная в 1944 году, до сих пор пользуется популярностью у читателей? 3 балла

8. Объясните, как вы понимаете значение выражения *простая истина*. 2 балла

9. Рассмотрите обложки книг Сент-Экзюпери. Отметьте значком ✓ те, о которых автор текста не упоминает. 2 балла

а)

б)

в)

г)

10. Как выяснилось, что самолёт Сент-Экзюпери затонул в Средиземном море?

2 балла

11. Установите соответствия, используя информацию из текста. 4 балла

Даты	События
а) 1926 г.	* зачисление в авиаполк
б) 1935 г.	1) первая авария
в) 1921 г.	2) начало работы в почтовой авиакомпании
г) 1923 г.	3) обнаружены обломки самолёта Экзюпери
д) 1998 г.	4) неудачный полёт в Сайгон

Ответы: * в; 1) ____; 2 ____; 3 ____; 4 ____

12. Ознакомьтесь с незаконченными предложениями. Выберите два из них и дополните, выразив своё отношение к прочитанному тексту. 2 балла

1. Прочитав текст, я понял(а) _____

2. Меня удивило _____

3. Мне было интересно _____

4. Этот текст заставил меня задуматься _____

II osa. Lühikirjand

Ülesanne. 40 punkti

Valige üks teema ja kirjutage lühikirjand (maht 180-200 sõna).
Темы сочинений:

1. Урок литературы, который мне запомнился
2. Мой школьный друг
3. Что значит быть современным человеком?
4. Интересный случай

III osa. Keeleülesanded

Ülesanne 1. 2 punkti

Tähistage märgiga ✓ sõnad, mida ei saa poolitada.

1) подъём

--

2) вьюга

--

3) июль

4) юный

Ülesanne 2. 2,5 punkti

Tähistage märgiga √ sõnad, kus puudub ühendav täishäälik.

1) синеглазый	
2) киноактёр	
3) снегопад	
4) вечнозелёный	
5) землетрясение	

Ülesanne 3. 2 punkti

Pange lünka sobiv sõna.

Слова для справок: уникальный, легальный, экстренный, феноменальный

1) _____ – срочный, спешный, неотложный

2) _____ – разрешаемый законом

3) _____ – необычный, исключительный

4) _____ – редкий, единственный в своём роде

Ülesanne 4. 2,5 punkti

Asendage fraseologism tegusõnaga. Kirjutage tegusõna tabelisse.

<i>* зарубить на носу</i>	<i>запомнить</i>
1) гонять лодыря	
2) обвести вокруг пальца	
3) повесить нос	
4) путаться под ногами	
5) витать в облаках	

Ülesanne 5. 3 punkti

Täitke lüngad õigete tähtedega.

1. Врачи леч__ т пневмонию новым способом.

2. Дым стел__тся по земле.
3. Листья трепещ__т на ветру.
4. Слыш__тся раскаты грома.
5. Учёные бор__тся за жизнь китов.
6. Медленно та__т снег.

Ülesanne 6. 4 punkti

Täitke tabel, kasutades näidetena sõnu tekstist.

В родовом поместье Экзюпери, находящемся в сорока километрах от Лиона, скоро откроется музейный комплекс «Дом Маленького принца». Вместе с матерью, братом и тремя сёстрами будущий писатель проводил здесь свои летние каникулы.

1) существительное	
2) прилагательное	
3) числительное	
4) глагол	
5) причастие (особая форма глагола)	
6) наречие	
7) предлог	
8) союз	

Ülesanne 7. 1,5 punkti

Parandage vead sõnaühendites. Kirjutage õige vastusevariant.

**ответ по заявлению – ответ на заявление*

- 1) мнение на статью – _____
- 2) возвращаться со школы – _____
- 3) беспокоиться за друга – _____

Ülesanne 8. 3 punkti

Joonige lausetes alla grammatilised tüved.

1. Мне пришлось сделать вынужденную посадку в Сахаре: что-то сломалось в моторе моего самолёта.
2. У меня есть цветок, и я каждое утро его поливаю.
3. На другой планете, которую посетил Маленький принц, жил фонарщик.

Ülesanne 9. 2 punkti

Täiendage järgmisi määratlusi.

1. Простое предложение, в состав которого входят второстепенные члены предложения, называется _____ .
2. Второстепенные члены предложения – это определение (приложение), дополнение и _____ .
3. Определения бывают согласованные и _____ .
4. Дополнение отвечает на вопросы _____ падежей.

Ülesanne 10. 2 punkti

Tähistage märgiga ✓ lause, mille kohta sobib antud süntaktiline iseloomustus.

Повествовательное, простое, односоставное, безличное, распространённое, полное, осложнено однородными сказуемыми.

1. Всё это было таинственно и непостижимо.
2. Маленький принц немного помедлил, потом вздохнул и отправился в путь.
3. Ночью в пустыне очень холодно и одиноко.
4. Малыш уснул, я взял его на руки и пошёл дальше.

Ülesanne 11. 2 punkti

Märkige paremale vastava lause lauseskeemi number.

1. Так я сделал ещё одно важное открытие: его родная планета вся-то величиной с дом. ☐
2. Существуют и другие большие планеты: Юпитер, Марс, Венера. ☐
3. Маленький принц подробно мне всё описал, и я нарисовал эту планету. ☐
4. Потом он вынул из кармана моего барашка и погрузился в созерцание этого сокровища. ☐

Lauseskeemid

1. [], и []. 2. [и]. 3. [] : []. 4. [: , ,]. 5. [].

Ülesanne 12. Tähistage märgiga ✓ need laused, kus otsekõne on vormistatud valesti. 2 punkti.

1. «Посети планету Земля», – сказал географ. – «У неё неплохая репутация». ☐
2. «Нет в мире совершенства!» – вздохнул Лис. ☐
3. Я смотрел на золотые пряди его волос и говорил себе: «самое главное – то, чего не увидишь глазами». ☐
3. «Ты же сам видишь, – возразил он, – это не барашек». ☐

Ülesanne 13. 1,5 punkti

Tähistage märgiga ✓ grammatiliselt õige lause jätkamine.

Путешествуя по планетам,

- 1) ... Маленькому принцу встретились разные люди. ____
- 2) ... Маленький принц встречался с разными людьми. ____
- 3) ... у Маленького принца были встречи с разными людьми. ____

8. Soovitused eksamiks valmistumiseks

Õppuritel soovitatakse eksamiks valmistumisel kasutada kõiki kasutuselolevaid I – III taseme jaoks mõeldud vene keele ja kirjanduse õpikuid, samuti põhikoolilõpetajatele suunatud kogumikke.

1. Материалы по русскому языку в помощь выпускникам основной школы. Составители М. Казури, Н. Нечунаева, Н. Раудсепп. Тлн., Argo 2001–2004
2. Сборник электронных материалов по русскому языку. REKK 2007
http://www.ekk.edu.ee/vvfiles/0/oige_vene_keel_pk.pdf
3. И. Логвина, Н. Раудсепп Сборник упражнений по русскому языку. В помощь выпускнику основной школы, Koolibri 2008